

ORGAN NARODNOG FRONTA ZA OKRUG BANJA LUKA

ГОДИНА IV: BANJA LUKA 10. августа 1946. год. Број 32 (58)

Говор шефа Југословенске делегације Едварда Нардела на пленарној седници мировне конференције у Паризу

Југославенска делегација сматра да не може бити никакве попустљивости према агресији и агресивном империјализму

Овак дана овог мионања људи по читавом свијету управљене су овом, према Паризу, у очекивању да ће на овој општој Конференцији и мира и добрих претставницих свеазначних и удружених народа донети закључке, који ће поред оних који ће они самједити моћи да буду чврста оснoвца трајног мира.

Делегација Федеративне Народне Републике Југославије изајавља у промр речу своју захвалност херојској и мученичкој Француској на готовостима, које је у великој мјери олакшала рад Конференције. У исто вријеме, Југославенска делегација подизала у име народа Југославије, савезничке народе и народе претставити, окупљене околностима слободом и правду, а жељом да би неуспешно разумевање и споразум сваких нас у правду да ва Конференција што успјешно оствари свој велики циљ. Било је новјој историји миона ратова и конференција мира. Више тих конференција је историја осудила, јер су оне наступале, било свијетско расколеније искључиво правдом или снагом побједника, било краткотрајно — положиво, не ушитавајући изворе из којих се рат доводи. Сличне грешке олакшале су рађање нових агресија, нових ратова. Уговор о миру које ми треба сада да изградимо не би требало да поновљава грешке. Сутић не историја недовољно освијетљених свијет став заузет на овој конференцији и она их неће судити по томе у какве су рјешени биле завјени, него по томе како је било њихово објективно, стварно значење, какве су последице изјавили. Ми бисмо заслужили најбољом осуду, човјечанства, ако не бисмо исприне тежили да бар у границама које пружају ова уговор о миру, о којима ће говорити, задано одлучну ударац агресији и тиме уштитемо будућим гитерацијама патње и муке које себи носе сваки дат.

Конференција мора омогућити народима, који су били раскомадани међу ратним до људи агресијом државама, да се врате својим и постојано слободне. Она треба да учини све да обезбедије мира на њиховим границама. Конференција треба даље да има у виду да ослобођени народи треба да буду заиста слободни од сваког економског и политичког влијатка споља, од сваког мешања у њихове унутрашње послове. Поред тога, земљама, према којих су прешли рат и непријатељска окупација са свима страховама и разарањем треба обезбједити одговарајућу штетину на рачун агресора, јер их је он одуветио и јер се оне таме неће нико подићи из пуштина. Ово је према мишљењу Југословенске делегације. Једини показан пут, ако се хоће да конференција буде успјешна. Само тиме

не агресија бити праведно измијењена. Југославенска делегација сматра да не може бити никакве попустљивости према агресији и агресивном империјализму. Југославенска делегација слаже се са оном говорницима који кажу да треба показивати добру вољу у односу према народима Јучерашњих агресивних земаља, да би им се дала могућност да опорават преграда. Али та добра воља мора да се одици на демократска и природна права човјек и народа и не треба да се манифестује у томе да се Јучерашњим непријатељима попусти тамо где је све првино и још који насине над другим народима. Добра воља мора бити управљена на та да што пријатељски и масовно у Јучерашњим агресивним земаљама омогући нормалан живот и сва могућа лична срећа и напредак, као и поштовање њихових националних права, права да сами одлучују у својој земљи. Било би потпуно неправедно сматрати да је могуће удобростволити и прикести Јучерашње агресивне земље на пут мира и демократске сарадње на тај начин, што би им се оставио још давање неправедно добијеног плена, као што су, на примјер, туђе националне територије. Тако поступање потпуно одбија силе агресије и потпуно у њима узурпира да сила мора бити успјешно средство јерме ослажњак поштва.

Прев уговор о миру јесте да агресију и остварила напусти територије које је неправедно освојила и да покуше у своје границе градије. Југославија је далеко од помишља да жели да намеће своју вољу. Она је то доказала свима својим досједивим поступцима и зато Југославенска делегација да никаквјој вољи да је нећ једини циљ иницијативу пражедни споразум са својим савезницима у рату у погледу мира са Италијом. У том смислу, Југословенска делегација сматра да би главни задатак ове конференције био тај да омогући најбржи претрзавање аргумената, споредних савезничких држава у вилу да се постигне сједињеност са тим, непосредно заинтересованим државама. Само под таквим условима могле би рекомандитије ове конференције имати реалну вриједност при старану уговор о миру. Југославенска влада и сви Југословенски народи сматрају да су дужни — узвати такав став према лицима милон и седам стотина хиљада жртава својих и чужих наше земље, које је Југославија изгубила у рату против осовине Бепаниа — Еми, У борби с непријатељем, него су борби падали с чрстим јером да се боре за кољачно ослобођење свих својих народа, а то значи за принцип који су у својим декларацијама погласиле велике силе за грције рата.

Закон о привредним предузећима Један од основних закона у привредном законодавству наше државе

Написао Хасан Бријид, министар трговине и снабјевања НР Босне и Херцеговине

Закон о привредним предузећима, који је недавно дониоца Народна скупштина, по свом значају представља један од основних и најважнијих закона у ширем привредном законодавству. Важност овога закона огледа се у томе што он одређује и систематизира основе за рад и функционисање државних предузећа, која су у највишој довој економској значајности, тежећим промишљанима у привредним и друштвеним односима као и извјешајним уљедицањима у привредне земље, настали не само један од основних фактора даљег развојка и јачања наше државе, него и једна од моћних пољута за изградњу једног новог претрета, који ће омогућити бољи живот радном народу наше земље.

Државни сектор привреде обухвата је кружни индустрију, банке, велики дод предузећа за размијуд добаја, саобраћај, комуникацију, добаја, итд. Државе је на тај начин потпуно обезбједила основним ресурсима и организационом привредног живота. У том погледу није прелост само у томе што се умножио број предузећа којима држава располаже, него се издвојило измишљено карактер државне измишљене и државне измишљене, што је чинило допала као државно измишљено карактер саме државе. Умрежено с тим измишљеним се у великој мјери и огледа везаност у повредном развоју земље. И у старој Југославији, икоје се у тојкој мјери, било је државни измишљеник привредна државних банана итд. Јази та државна државна су као и сва остала капиталистичка предузећа. Она су била изградња свих оних претрета који и остала капиталистичка предузећа, јер су носила сва обимљена система који је стварао богатства на рачун немитостроне експлоатације различите класе и учествовао се не на бази једног свјетског плана, него на бази различитих закона који су њиху водили кризама и потресима. Доказ је била велика капиталистичка и приходи државне приредне у таквим односима имену месли савајних вараду, него су редовно били извор богатања владајућих класа и комуникацијних вилних државних банана. Државна државна је постала орган радних маса, па је разумљиво да је и државна привреда нужно постала општенародном, друштвеним имонином. Она има да послужи потребама народа, и да буде један од оних фактора који ће омогућити да наши народи државно доживи и постане иши привреду напредак, како би на тај начин отхрнула иши властолост која нас тежко принудило тако рећи у свим гранама привредног живота. Улога наше нове државе у привреди, а према томе и тежио нашег привредног развоја, ићи ће умрежено са јачањем државног привредног сектора, са јачањем учвршћењем и бољом организационом пословоном хаосу и стварањем нових привредних предузећа. Стога је разумљиво да ће еко-

Борби Југославије падали су с чврстим јером да се боре за кољачно ослобођење свих својих народа а то значи за принцип који су у својим декларацијама прогласиле савезничке силе за грције рата.

Едвард Нардел

нолика политика наше државе бити стално усмијерени у правцу јачања државног сектора привреде, јер само његовим изајављив и даљи развојем не само да ће се омогућити бољи живот радном народу наше државе, него и да ће се постепено створити нова путева уштитење је база нашег новог демократског претрета. С обзиром на то може се и оцијенити значај Закона о привредним предузећима који је поставља њихов организационо иши нормира њихово функционисање, руковођење, финансијско пословање итд.

Привредна иницијатива државе није чедређена само код највиших државних органа, него и код најнижих државних органа, у свим органима државне власти. Организаторска и стваралачка улога државе — тип државе је наша држава — у привредном животу земље не може се ни замислити ако сви њени органи не би били неосовјешно заштитење овијат: складно деловање у процесу нашег претрета иши. Вољом размишљеној оцијенити чинишци; Закон је и великој привредна предузећа — претрета њиховом значају — на свезица, републиканској и мјери привредности. Она подјеља привредне ише привредности. Према томе, привредно иши да деловање на одицима и општедржавне имоније, него се не само иши што да тим да се управља под најбољим привредним преда оцијенити државној органи који ће, према томе какве значаји иши поједино предузеће државне земље као државној вољи и иши свезица, тежи привредности. Према томе, привредно иши да вилу да иши привредности развојат, једно свезица државне може да постане републиканско, и обротно, као што и једно предузеће републиканског значаја може да постане мјесно и обротно. — Јединство државне власти обезбедиће и јединство деловања свих њених органа привредности. Зрједити државне земље и потреба да се правично днажука иницијатива свих органа државе у повредном развоју претставља основу на којој се мора Закон у Привредним Савезне експлицитне ФФРи као и републиканској привредности врше подјељу предузећа. Онак привредних предузећа знати ће државни циљ њиховом сребању, иши претрета и контроли, јер се остварује је приближавање државних органа самим предузећима. Одређивање функције сваког органа државе у руковођењу привредним предузећима не значи строго и крсту подјељу државних органа. Јер ће се претрета свезиго и републиканског привредног плана, преко свезиго и републиканског буџета остварити хармонично и повезано деловање и иницијатива свих државних органа у привреди. Спровођење Закона у живот у овово смислу претстављае крупан корак напред у нашој привредној изградњи. Тиме ће се откљонити привредност, јер ће се претрета оцијенити државно деловање државне државе дошло до изражаја, како је

(Наставак на 2 страни)

(Наставак са 1 стране)

Komemorativno veće povodom 28-godišnjice smrti Stjepana Radića

8. o. m. povodom 28 godišnjice smrti Stjepana Radića. Gradski odbor HRSS-a priredio je svečanu akademiju. Ispred narodnih vlasti prisustvovali su ministri Niko Prizmić, ministar unutrašnjih poslova, narodnog dobara, u Banjoj Luci je predstavnik HRSS-a Člen stranke Željko Javor pozdravio je prisutne, a zatim je izveden program.

U osmomena na mučeničku smrt Stjepana Radića potseća hrvatski i sve naše narode onih mračnih i teških dana bivše Jugoslavije kada se diktatura viđavitičke reakcionarne manjine srpske i kršćanske nacionalizma susreću sa hrvatskim narodom nasiljem da učini narodne žrtve, da onemogući nacionalnu ravnopravnost, kada su podale glave poroboraca za slobodu i narodna prava, a čitava zemlja bila pretvorena u tamnica onih koji su mislili pošteno i napredno. U istoriji naših naroda to je jedan od natežnih perioda, i danas u slobodnoj Jugoslaviji radi narodni borbeni otpor protiv teških i radnika i seljaka je napredne inteligencije, koja je uvijek svojim znanjem i borbom služila interesima radnog naroda, uti sećajući na te dane još jednom iskrsava značaj N. O. borbe, koja je jednom za uvijek završila i porazila uzletičke klake bivše monarhijske države. U borbi koja je radni narod Jugoslavije vodio u periodu između dva svjetska rata sa mračnim silama reakcije, jedan je od najsvetlijih likova vada hrvatskog seljštva, Stjepan Radić beskompromisno borac za oslobođenje radnog hrvatskog naroda, neumoran radnik za bratstvo jugoslovenskih i svih slavenskih naroda.

U predavanju koje je na akademiji održao profesor Stjepan Radman, iznesen je u kratkim crtama društveni radovi u Hrvatskoj XIX vijeka, kada počinje snažno buđenje nacionalne svijesti svih jugoslovenskih naroda i borba koja za nacionalno oslobodjenje tako i nove društvene oblike. U tom strujanju koje je bilo uslovljeno razlikom ekonomskih odnosa u društvenom životu naših naroda javili su se i narodni radovi mnoge inkubirajuće i jake ličnosti koje vode borbu koja je i nastavlja i nastavlja od nastupajući strani vlastodržaca i izrabljivaca. Na toj prekretnici sve jasnije dolazi do izražaja građanska klasa, a čim ona zauzima dotadašnje pozicije strog feudalnog društva, t. j. dolazi na vlasti, politički pokreti koji se javljaju među inteligencijom te klase u svojim se ideološkim razilazima sa narodom i interesima a često okreću i protiv tih interesa. U Hrvatskoj se to vrijeme javljaju građanske stranke, a radni narod uti nema svoje izdvojene inteligencije koja bi ga vodila i zastupala. Osim ugnjetavanja stranih, austro-ugarskih, vlastodržaca i izrabljivaca koji vrše i nacionalni pritisak, radni narod sve više osjeća tetet domaćih izrablivčkih slojeva, koji se u interesima udružuju sa stranim. Nastaje narodna, ali u prvom redu u kojoj je često hrvatski radni narod ina velike žrtve, ali se postepeno javlja iz redova teza naroda inteligencija koja organizira i svjesno vodi narodne mase, iznoseći im jasno zahtjeve i ciljeve. Voda hrvatskog seljštva bio je u to vrijeme Stjepan Radić koji sa bratom Antinom 1905. godine stvara hrvatsku narodnu seljačku stranku koja oslobodila hrvatski narod jugoslovenske reakcije. Ideološki stranke i njen kratičan rad uperen je protiv austro-ugarskih okupatora i domaćih reakcije, tako da su njene rukovodnici stalno progonevani, a rad stranke često zabranjivan. Na taj se način nastavilo i u storoj Jugoslaviji gdje je reakcionarna vladina klasa sa kraljem na čelu nastojala svim sredstvima paralizirati rad stranke, a njena je mržnja naročito uperena

„OMLADINSKA PRUGA“

Ja u Beheremima budalom pjesmu mladosti pišem. Perom svojim ko od sale uklanjam stijenice i brda. Slakti stihu moj, slakti časa kad se stjena tvrda. Pod snagom mojom krši: kad je drobin, bišem.

Odjekni oštrio moju, odjekni pero moje, lepptom rime. Tebe slušaju u Londonu, u Americi, u krajevima trooskim. Slutim da radosno naučije usi oni u zemljama rooskim. Kad u grmljavini budaka naših nose nozdrave prime.

Tupitje, pievajte pod kremen stijenom, kompresor mašine. O jako joj se pod svrdlima čekinim drobe krameni zubii. Tu prugu ko dođu mačuhu usna će vela da mi pohubi. Ja vidim: znake dvije smučane na zemlji, dvije žine.

Na desnoj strani odvješete me u Slavoniju ravnju. Na lijevoj zagriješete me u radost rudnu Bosnu. Tri mala, u blistava i mirisava, i pjesmo preksna. Omladinsko pruge, tebe ravnjem, veltajnu slavnu.

Na tvoju gozdu pristolnju svo svoj čini i damere. I slušat gradulavnu točkova iz dalinih dolina... U njima je ču čuči hoi naših brigada i dala svoja nina. Radostii kad lokomotiva svirne i izbijje klupka pite.

U Beheremima će kotlove svoje zvanj da odpmara. Tu će u stanici lokomotiva prinijeti ugali, vodu i smijenu. Tu će joj dok ona umorna brečje u brati usiećen. Skitniti znoji s lica, kucnati točkove, i otrati prašinu para.

Kroz tunel uvije dimom i zarot garave štute. U tunela će u nove daline pariti dva blistava oka. Pievaje, vi stinče pred mostova iznad uvajla i poloka. Niz trake sunčane, niz ruke naših brigada, niz svoje pute.

U usjeku žutom žuta i bijela, od iskara pieva brigada. Do nje pieva Albanska, Rumunska, Češka i Niška... Obradovana darovima naših majki plalaka je Julliskoroška... Plaću radosni, pjesmo, preplavi preko svih granica Fariakada.

Camil Stijerčić

protiv Stjepana Radića, njenog glavnog pretstavnika, neumorno organizator. Za progonevanje Stjepana Radića kako riječe tako i pošilje Prvog svjetskog rata postoji još jedan važan razlog: Stjepan Radić je stalno nastojavio i radio na bratskom prijateljstvu jugoslovenskih naroda, na što tišestim zblježen naš narod. Pošto je bio nekoliko puta u Rusiji, a naročito iz povratka iz Sovjetskog Saveza Radić je nelzmierno zavolio slobodoljubivi ruski narod, odviše se svojim životom radnika i seljaka i to objavio u svojim govorima, a naročito u svojoj knjizi „Rusija i Rusi“.

To je u velikoj mjeri pojačalo ruzni reakcije u storoj Jugoslaviji prema Stjepanu Radiću tako da je preko svog eksponenta izvršila atentat na njega i njegove saradnike.

Danas u slobodnoj Republici, kada je hrvatski narod sa svim našim narodima pod vodstvom maršala Tita ostvario adekvat i težnje koje su bile misli vodje i Stjepana Radića u oisustvenom savezu sa bratskim Sovjetskim Savezom i ostalim slavenskim zemljama uspomena na njegovu mučeničku smrt pojačava u hrvatskom i u svim našim narodima budnost za ostatak reakcije koja te našoj zemlji u prošlosti nanijela toliko zla i patnju i čijom su žrtvom padali najbolji sinovi naših naroda. U osmomena na tu smrt je ujedno izražena neokolebiva volja hrvatskog naroda da u bratskoj zajednici sa ostalim narodima Jugoslavije i svim slavenskim i slobodoljubivim narodima ostvari istinski mir i pravdu i ostvari bolju budućnost.

Iza predavanja izvedene su tri recitacija, a orkestar eo ne glazbe izveo je muzičke tačke.

REŠEŃE O OTKUPNIM CIJENAMA ŽITARIČA U NR BOSNI I HERCEGOVINI

Zemaljski uređ za cijene priu Preteđedinstnu vlade Narodne Republike Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 7 Uredbe o određivanju i kontroli cijena od 24 oktobra 1945 godine, donio je rješenje o otkupnim cijena žitarica u ekonomskoj 1946 - 47 godini u deflacionarnim sredinama Narodne Republike Bosne i Hercegovine.

Član 1 Rješenja glasi: „Za promišlovaće niže navedenih žitarica metve 1946 i ranijih godina u deflacionarnim sredinama, a za višnje uve sa člana 4 i 5 Uredbe o otkupu žitarica u ekonomskoj 1946-47 godini, određuju se sljedeće najviše otkupne cijene: pšenični dinara 370 (hektolitaraska težina 76 kg), ražini dinara 345 (hektolitaraska težina 64 kg), ječmu - ozimom dinara 325 (hektolitaraska težina 69 kg), ovsu dinara 325 (hektolitaraska težina 44 kg).

Gornje cijene razumjevaaju se za 100 kg frakvo stovarištne otkupne starije i mlade frakvo - vatoni ili žitarice, na izboru kuzna za dobru, zdravu, svubu robu, kuzna je uobičajena u trgovini, a bez ikakvih otkupnih otkupaka.

Član 2 Rješenja glasi: „Sve odredbe iz člana 2 Rješenja Saveznog uređ za cijene broj 17.559 od 8 jula 1946 o cijena žitarica u ekonomskoj 1946 - 47 godini u pogledu otkupitaka i/ili nadoplatitaka kao i otkupne cijene, 6. istog Rješenja niže i za cijene žitarica u deflacionarnim sredinama.“

Član 3 Rješenja glasi: „Ovo Rješenje stupa na snagu danom obnarodovanja u Službenom listu Narodne Republike Bosne i Hercegovine koim danom vjedno prestaje u cijelosti važenje Rješenja onoga Ureda broj 2314-46, od 13 aprila 1946 o cijena žitarica u ekonomskoj 1945-46 godini.“